

Pedagogisch beleidsplan

BSO

Inhoudsopgave

Deel 1 De pedagogiek	3
1. Visie op kinderopvang	5
2. Pedagogische visie	6
3. De pedagogische basisdoelen en kaders	7
3.1. De pedagogische basisdoelen van Rixsen-Walraven	7
3.1.1. Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid	
3.1.2. De gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van persoonlijke competenties	
3.1.3. De gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van sociale competenties	
3.1.4. De overdracht van waarden en normen	
3.2. De pedagogische kaders	10
3.2.1. Welbevinden van de kinderen	
3.2.2. Autonomie en participatie	
3.2.3. Spelen en vrije tijd	
3.2.4. Leren en ontwikkelen	
3.2.5. Relaties in de groep	
3.2.6. Samenwerking met ouders	
4. De ontwikkelingsgebieden	12
4.1. Sociaal emotionele ontwikkeling	12
4.2. Cognitieve ontwikkeling	12
4.3. Creatieve ontwikkeling	12
4.4. Motorische ontwikkeling	12
4.5. Taal ontwikkeling	13
4.6. Spel ontwikkeling	13
4.7. Seksuele ontwikkeling	13
5. De interactievaardigheden	14

5.1.	Emotionele ondersteuning bieden	14
5.2.	Autonomie respecteren	14
5.3.	Leidinggeven en structuur bieden	15
5.4.	Informatie en uitleg geven	15
5.5.	Interacties in de groep begeleiden	15
5.6.	Stimuleren van de ontwikkeling	16
5.7.	Omgaan met ongewenst gedrag	16
Deel 2 De kwaliteit		17
6.	Het mentorschap	18
7.	Het volgen en registreren van de ontwikkeling van kinderen	18
7.1.	Het volgen en registreren van het welbevinden van de groep, het individuele kind en de leidsters	18
7.2.	Het volgen en registreren van de ontwikkeling na specifieke signalen	19
8.	Vormgeven van de kwaliteitsontwikkeling	20
8.1.	De proceskwaliteit	20
8.2.	De structurele kwaliteit	20
8.3.	Het bewaken van de kwaliteit	21
Deel 3 De Werkwijze		22
9.	De groepsgrootte en groepssamenstelling	23
10.	De relatie tussen BSO, onderwijs en vrije tijd	23
11.	Activiteiten	24

12. Communicatie met ouders	25
13. Vakanties, extra spelen en afmelden	25
14. Wennen bij de BSO	26

1. Visie

De kinderopvang in de huidige Nederlandse samenleving is voor de meeste gezinnen een noodzaak om werk en gezinsleven met elkaar te kunnen combineren. De opvattingen over de opvangfunctie van kinderdagverblijven en buitenschoolse opvangcentra zijn de laatste jaren wel wat veranderd. In zowel de besluiten en aanpassingen die door de overheid worden gemaakt als in de verwachtingen die ouders uitspreken komt naar voren dat ontwikkelingsstimulering als even zo belangrijk wordt beschouwd als de opvangfunctie van kinderopvangorganisaties. Ook het stimuleren van sociale contacten en interacties na schooltijd krijgt een prominentere rol in de beleidsvoering van de buitenschoolse opvang.

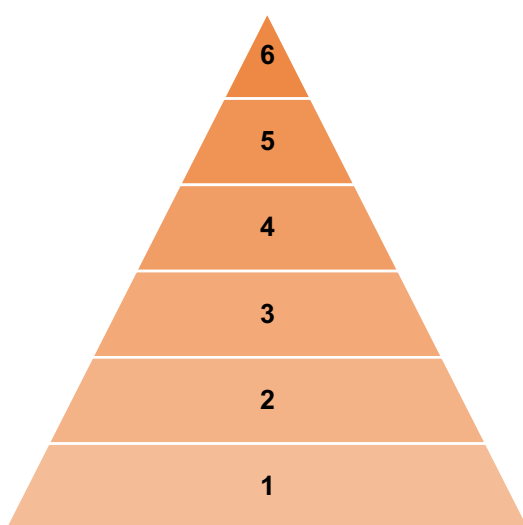
Kindcentrum Sprankel sluit in de basis aan bij deze visie op kinderopvang. Er wordt wel voor gewaakt dat inspraak van kinderen, het erkennen van unieke persoonlijkheden en vrijetijd tot zijn recht moeten komen. Kinderen moeten tijdens schooltijd een vast programma doorlopen en zijn gebonden aan een vaste dagstructuur. De BSO moet een plek zijn waar ze kunnen ontspannen hun ervaringen van de dag kunnen verwerken en delen met andere kinderen. Er wordt zorggedragen voor een programma waar ze zelf inspraak in en regie over hebben. Een activiteiten aanbod die kinderen de kans geeft hun unieke talenten verder te ontwikkelen en te delen met de andere kinderen in de groep zodat ze in een vrije omgeving elkaar kunnen inspireren en stimuleren.

2. Pedagogische visie

Standpunten en kenmerken van de humanistische psychologie zijn van grote invloed geweest bij het ontwikkelen van de pedagogische visie van Kindcentrum Sprankel. Kinderen worden gezien en begeleidt vanuit het standpunt dat zij een totaalplaatje zijn van een verzameling aan unieke behoeften, interesses en talenten. Dit komt overeen met de holistische-integratieve visie die kenmerkend is voor de humanistische psychologie (Becker, 2018).

Net als in de holistische-integratieve visie wordt er bij Kindcentrum Sprankel uitgegaan van het feit dat de mens geboren wordt met de behoefte om zich te ontwikkelen. Om deze behoefte aan te spreken wordt er zo goed mogelijk aangesloten bij de interesses en behoeften van het individuele kind om zijn intrinsieke motivatie aan te wakkeren. Vanuit deze motivatie kunnen kinderen in levensechte en ervaringsgerichte situaties met totale betrokkenheid optimaal ontwikkelen. De holistische visie komt ook terug in het aanbod van activiteiten. Het streven is om levensechte en ervaringsgerichte totaalervaringen aan te bieden aan kinderen. Situaties waarin kinderen kunnen ervaren, ontdekken en leren met hun hoofd, hart en handen.

Het pedagogisch handelen van medewerkers is erop gericht om, net als bij het kinderdagverblijf, de basisbehoeften die zijn opgesteld door humanistisch psycholoog Abraham Maslow veilig te stellen voor de kinderen (Becker, 2018). Deze basisbehoeften worden schematisch in piramidevorm weergegeven om het belang van de basis en hiërarchie weer te geven, zie figuur 3.1. De piramide is uitgebreid met de zesde behoefte, de cognitieve behoefte (van Delft & Wijers, 2009). Een kind komt pas toe aan het vervullen van een volgende behoefte als de daaraan voorafgaande behoeften worden vervuld.

1. Behoefte aan lichamelijke zorg
2. Behoefte aan affectie en geborgenheid (veiligheid)
3. Behoefte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit (liefde)
4. Behoefte aan erkenning en waardering
5. Behoefte om een goed mens te zijn (zelfverwerkelijking)
6. Behoefte aan ontwikkeling en competentie (cognitief)

Figuur 3.1. Basisbehoeften van Maslow met aanvullingen van van Delft & Wijers.

Kinderen die de basisschoolleeftijd hebben bereikt hechten steeds meer waarde aan de groep en het groepsgevoel. Ze willen zelf hun sociale relaties regelen en leren door zelf te doen. De pedagogisch medewerkers werken aan het creëren en in stand houden van een 'positieve groep' en bewaken de grenzen van sociaal acceptabel gedrag. Kernpunten van een positieve groep zijn (Rubin, Bukowski & Laurssen, 2009):

- Groepsverantwoordelijkheid
- Onderling respect
- Samenwerken
- Beslissen door overeenstemmen
- Zelf leren problemen en conflicten oplossen
- Je laten inspireren door de diversiteit

Een belangrijke ontwikkeling van het opgroeien is het verwerven van zelfstandigheid en zelfredzaamheid. De kinderen stimuleren om zelfredzame, mondige, vindingrijke en creatieve burgers van onze samenleving te worden die met zelfkennis hun talenten ontplooiën en verder ontwikkelen. Om dit te stimuleren wordt er een balans geboden tussen (Schreuder, Boogaard, Fukkink & Hoex, 2011):

- Niets doen en een strak programma
- Structuur en veiligheid
- Beschermen en loslaten
- Gerichte stimulering en zelf kiezen
- Behoeft van de groep en het individuele kind

3. De pedagogische basisdoelen en pedagogische kaders

3.1. De pedagogische basisdoelen van Riksen-Walraven

3.1.1. Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid

Zowel de binnen- en buitenruimte als de aangeboden materialen zijn bij Kindcentrum Sprankel veilig en schoon. Hoe dit gerealiseerd en gecontroleerd wordt staat beschreven in het beleid Veiligheid & Gezondheid en wordt jaarlijks getoetst door middel van de Risicomonitor van VeiligheidNL. Grote risico's ten aanzien van de veiligheid en gezondheid worden geminimaliseerd, maar evenzo belangrijk is dat de kinderen aangeleerd wordt om verantwoord om te gaan met kleinere risico's. Op deze manier wordt de fysieke veiligheid van kinderen gewaarborgd en leren kinderen om hier ook zelf verantwoording voor te nemen.

Door het waarborgen van de emotionele veiligheid van kinderen moeten kinderen zich thuis, gewaardeerd en geaccepteerd voelen op de BSO. Dit verhoogt het

welbevinden van de kinderen en zorgt ervoor dat ze open staan voor ontwikkeling en durven te ontwikkelen. Omdat kinderen in de basisschoolleeftijden vaak al een hechtingsproces hebben doorlopen, ligt het accent in de BSO meer op het vergroten en in stand houden van een hoge mate van welbevinden en betrokkenheid. Dit vraagt van de pedagogisch medewerker kennis over en vaardigheid in het inzetten van de pedagogische en interactievaardigheden die later in dit hoofdstuk en in hoofdstuk 5 worden toegelicht. Ook de samenwerking met ouders en de organisatie van de groep zijn twee belangrijke middelen om het welbevinden van de kinderen te vergroten.

3.1.2. De gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Naarmate kinderen ouder worden en zichzelf beter leren kennen, leren ze ook hun eigen talenten en voorkeuren beter kennen. Op school volgen ze een vast programma waarin verschillende kennis- en vaardigheidsgebieden structureel aan bod komen. Bij Kindcentrum Sprankel is de BSO vrijetijd waar vrije keuze centraal staat. Kinderen vanuit hun intrinsieke motivatie uit een breed scala aan activiteiten laten kiezen om zich te verwonderen, uit te dagen en te ontwikkelen. De pedagogisch medewerker zet zich in om een kind goed te leren kennen, uit te dagen en actief te vragen naar zijn behoeften. Van hieruit worden activiteiten samen met de kinderen vormgegeven, dit kan gaan om individuele of groepsactiviteiten. De buiten- en binnenruimtes zijn ingericht met de visie dat er voor verschillende activiteiten en interesses een gepaste plek moet zijn om zelfstandig of samen met andere kinderen aan de slag te gaan.

Onze rol hierin is het creëren van situaties waarin kinderen zelfstandig en met anderen kunnen ontdekken. Zo willen we het zelfbeeld en het zelfvertrouwen stimuleren. Want dit zijn kernpunten voor het ontwikkelen van verdere persoonlijke doelen.

Ons handelen wisselt per situatie van sturend naar ondersteunend, corrigerend, bemiddelend en creërend. Sturen en ondersteunen zie je bijvoorbeeld terug bij het voordoen en uitleggen van nieuwe activiteiten of handelingen. Corrigeren en bemiddelen zijn nodig om de omgeving en sfeer voor iedereen veilig, prettig en vertrouwd te maken en te houden. We leren kinderen zelf conflicten op een respectvolle manier op te lossen. Maar ook opkomen voor jezelf is een belangrijk aspect. Hoe zorg je ervoor dat je op een geaccepteerde manier je eigen grenzen en wensen goed aangeeft? Onze creërende rol zie je terug in alle aspecten van de opvang. We creëren een uitdagende plek, interessante activiteiten en een open sfeer waar kinderen zichzelf en anderen kunnen ontdekken.

Wij staan voor spelenderwijs doen, ervaren en beleven met je hoofd, hart en handen. En trekken dit vanuit het KDV door naar de BSO.

Competenties die hierbij een rol spelen zijn, probleemoplossend denken, het opdoen/omgaan met positieve/negatieve ervaringen, samen spelen en delen, opruimen, op je beurt wachten, conflict oplossen, flexibel denken en handelen. We willen dit bereiken door kinderen een rol te geven in alle processen van activiteiten, dus bij het bedenken, uitvoeren en evalueren. Daarnaast proberen we thema's

meerdere verdiepingen te geven door verscheidenheid aan werkvormen en activiteiten.

Om al de opgedane ervaringen, kennis en indrukken te kunnen verwerken zorgen wij voor voldoende rust en ontspanning op een dag. Even genieten van het niks doen en je weer opladen. Vooral na een drukke dag op school kan dit erg belangrijk zijn. Het is belangrijk dat de momenten van fysieke of mentale inspanning afgewisseld worden met momenten van rust. Gedurende de dag zorgen we er dus voor dat na een moment van inspanning de rust weer gecreëerd wordt.

3.1.3. De gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van sociale competenties

Door het bevorderen van een 'positieve groep' zoals omschreven staat in de pedagogische visie moet er een veilige oefenplaats ontstaan voor het ontwikkelen van de sociale competenties. Waar dit op school nog in een meer gecontroleerde omgeving onder vooral leeftijdsgenootjes gebeurt, zijn ze op de BSO vrijer om zelf dit proces vorm te geven en hebben ze te maken met meer spreiding van leeftijden. Kinderen leren door zelf te proberen, kijken wat wel en niet werkt en wat voor gevoelens acties oproepen bij zichzelf en anderen. De pedagogisch medewerker is in dit proces het rolmodel voor de kinderen en stelt en bewaakt de grenzen van sociaal gedrag. Ook kan de pedagogisch medewerker sturing geven aan het proces om bepaalde relaties te helpen ontwikkelen of specifieke vaardigheden te belichten. Zo kan er bijvoorbeeld bij de start van een nieuw kind aan een ander kind gevraagd worden om een rondleiding op de BSO te geven om de groep en elkaar beter te leren kennen.

Van nature is de mens een sociaal wezen met eigen doelen. Door ruimte te geven binnen het groepsgebeuren aan deze eigen doelen, willen we de kinderen stimuleren om uit te groeien tot unieke persoonlijkheden.

Door een kleine en hechte opvang op te zetten willen wij de tijd en kwaliteit bieden die nodig is om het kind goed te leren kennen. Aandacht hebben voor de verschillen tussen de kinderen. Maar zeker ook even belangrijk zijn de overeenkomsten die ervoor zorgen dat de kinderen plezier beleven aan spelen met andere kinderen.

Groepsactiviteiten zijn van belang voor het ontwikkelen van de persoonlijke en sociale competenties. Kinderen krijgen naarmate ze ouder worden steeds meer oog voor de omgeving en anderen om zich heen. Hierdoor ontstaat interactie met elkaar wat weer bijdraagt aan het creëren van vriendschappen en sociale relaties. Veel vaardigheden ontwikkelen zich in vaste patronen, maar bij elk kind gebeurt dit op een eigen manier, tempo en stijl.

Kinderen begrijpen elkaars gedrag en lezen elkaars behoeften. Zo trekken ze zich aan elkaar op.

3.1.4. De overdracht van waarden en normen

Bij Sprankel wordt er waarde gehecht aan de waarden, normen en tradities die gelden in onze samenleving en staat respectvol omgaan met diversiteit en elkaar in zijn waarde laten bovenaan. Bij de BSO wordt kinderparticipatie als pedagogisch middel ingezet om te voorzien in deze basisbehoefte.

De kinderen worden gestimuleerd om (Schreuder, Boogaard, Fukkink & Hoex, 2009):

- Betrokken te zijn en na te denken over regels, planning en inrichting van de BSO.
- Na te denken voordat ze een besluit nemen
- Om te leren gaan met verantwoordelijkheden en het dragen van deze verantwoordelijkheden.

Het is belangrijk dat wij als pedagogische medewerkers ervoor zorgen dat alle kinderen zich veilig en gerespecteerd voelen, ongeacht hun culture achtergrond, sekse of beperking. Dit betekent dat wij ook kinderen helpen en begeleiden om elkaar te begrijpen en samen te spelen en daarbij ook veel uitleggen en benoemen. Ook zullen we kinderen uitleggen waarom bepaalde regels zijn gesteld en welk doel ze dienen.

Wij zijn ons bewust van de voorbeeldfunctie die wij hebben in ons spreken, handelen en gedrag. Dit betekent dat kinderen ook mogen zien dat wij als volwassenen ook nog steeds fouten maken. Dat fouten maken mag en je hiervan kan leren.

Kinderen zoeken veelvoudig de grenzen op, dit is belangrijk omdat ze ook moeten leren grenzen af te tasten en te ervaren wat er gebeurt als ze deze overschrijden. De taak van ons is om dan consequent en eenduidig te reageren.

Daarnaast is het ook belangrijk dat kinderen leren dat ze niet altijd de goedkeuring van anderen nodig hebben. Dat ze vertrouwen op hun eigen mening en deze kunnen verwoorden.

Van ouders verwachten wij een respectvolle en open houding naar de regels normen en waarden die wij in ons kindcentrum hanteren.

Wij benadrukken en stimuleren vooral het wenselijke gedrag van kinderen, het positief opvoeden. We bevorderen positief gedrag door te zorgen voor boeiende activiteiten, het geven van complimentjes en positieve aandacht. We bevorderen positief contact door het geven van voldoende tijd en aandacht en door duidelijk te laten merken wat we goed/fijn/knap vinden. Nieuwe vaardigheden en gedrag leren we de kinderen door het geven van het goede voorbeeld, gebruik te maken van spontane leermomenten en veel te vragen, vertellen en voor te doen.

Wij kiezen bewust voor een visie waarin wij kinderen geen straffen opleggen, maar wel corrigeren in hun ongewenste gedrag. Wat wij doen is een kind uit het spel of de activiteit halen wanneer de regels herhaaldelijk en na minimaal twee keer waarschuwen overschreden worden. We geven we dit aan door bij de laatste waarschuwing duidelijk te zeggen dat het kind even apart gezet wordt wanneer het weer gebeurt. Het kind krijgt zo de rust om voor zichzelf te beseffen wat er niet goed ging, dit lukt vaak beter als ze uit het spel worden gehaald. We hanteren voor de duur van zulke momenten ongeveer het aantal minuten gelijk aan de leeftijd van de kinderen. Een kind van vijf jaren vijf minuten etc. Na die tijd zorgen we er altijd voor dat er een reflectiemoment plaats vindt waar we het hebben over wat er gebeurd is en welke afspraken we voor het vervolg maken. Het kan voorkomen dat we passende consequenties aan het gedrag van het kind verbinden. Iemand die bijvoorbeeld herhaaldelijk een bouwwerk van een ander bij het spelen met lego stuk maakt, kan op dat moment niet zelfstandig meedoen met de lego. Dit zal dan eerst onder begeleiding van ons gebeuren of wanneer dit niet mogelijk is wordt het kind op

dat moment bij de lego vandaan gehaald om iets anders te gaan doen. Bij deze aanpak staat het belang van alle kinderen centraal, dus op dat moment ook het belang van het kind dat het ongewenste gedrag vertoont. Het doel van ons handelen is om het kind te helpen een sociaal geaccepteerde manier te vinden om met zijn wensen en gevoelens om te gaan.

3.2. De pedagogische kaders

De gebieden die in het *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar* (Schreuder, Boogaard, Fukkink & Hoex, 2019) worden beschreven, worden door pedagogisch medewerkers vormgegeven conform de visie van Kindcentrum Sprankel.

3.2.1. Welbevinden van de kinderen

Voor het bieden van de fysieke veiligheid aan kinderen zijn maatregelen opgesteld die worden beschreven in het *'Beleid Veiligheid en Gezondheid'*. Om het welbevinden van kinderen te waarborgen worden vertrouwde relaties tussen medewerkers en kinderen en tussen kinderen onderling gestimuleerd. De omgeving waar de kinderen genieten van de opvang is voorspelbaar ingedeeld in tijd en ruimte. In het begeleiden van kinderen wordt er een groot beroep gedaan op de sensitieve responsiviteit van de pedagogisch medewerker. Zij staan open voor signalen die kinderen geven en reageren hier warm en adequaat op.

Het welbevinden van de kinderen, de groep en de leidsters wordt structureel getoetst aan de hand van het instrument *'Werken aan welbevinden'* (Balledux, 2005). Dit instrument is erop gericht om knelpunten te signaleren die het welbevinden van kinderen, de groep of leidsters kunnen tegenwerken. Het instrument geeft geen oplossingen of handvatten om deze knelpunten aan te pakken. Dit wordt gezamenlijk in de teamvergaderingen vormgegeven aan de hand van onze visie op (werken in) de kinderopvang.

3.2.2. Autonomie en participatie

Pedagogisch medewerkers vertrouwen op de capaciteiten en zelfredzaamheid van de kinderen passend bij hun leeftijd. Het is belangrijk om te zoeken naar een balans in beschermen en loslaten, want herhaaldelijk falen is niet bevorderlijk voor het zelfvertrouwen van een kind. Participatie van kinderen wordt gestimuleerd door ze te betrekken bij en (deels) verantwoordelijk te maken voor het activiteiten aanbod en de inrichting. Door te ervaren wat het betekent en wat ervoor nodig is om verantwoordelijkheden te dragen, ontwikkelen zij belangrijke vaardigheden die nodig zijn voor het participeren in de samenleving.

3.2.3. Spelen en vrijetijd

Ook bij basisschoolkinderen zijn spelen en leren sterk met elkaar verbonden. Op de BSO wordt er onderscheid gemaakt tussen vrij en geleid spel. De middagen zijn zo ingericht dat er voor beide typen spel een moment gepland is. De kinderen kiezen zelf of ze deel willen nemen aan het geleide spel/activiteit of dat ze binnen de

gestelde mogelijkheden iets voor zichzelf gaan doen. Pedagogisch medewerkers hebben kennis van verschillende typen spel en de spelontwikkeling van kinderen.

3.2.4. Leren en ontwikkelen

Pedagogisch medewerkers hebben kennis van de ontwikkeling van kinderen en oog voor hun verschillende talenten en interesses. Om de intrinsieke motivatie om te ontwikkelen aan te spreken is er aandacht voor het scheppen van de juiste omgeving, worden er vragen gesteld die aanzetten tot denken en wordt het aanbod van spel en activiteiten afgestemd op het niveau en de interesses van de kinderen. De pedagogisch medewerker spreekt de zone van de naaste ontwikkeling (Vygotsky) van de kinderen aan en biedt ondersteuning waar nodig om ze uit te dagen om zich verder te ontwikkelen.

3.2.5. Relaties in de groep

Er wordt zorggedragen voor de basisbehoeften van kinderen in groepen (Gielis, Konig & Lap, 1996); Erbij willen horen, invloed kunnen uitoefenen en persoonlijke relaties willen leggen. Er is één stamgroep van tien kinderen die elkaar kennen vanuit het KDV van Sprankel. Zij gaan naar verschillende basisscholen in de omgeving en het is dus een uitdaging om de persoonlijke relaties te blijven onderhouden. Om dit te stimuleren is er veel aandacht voor het creëren van een positief groepsgevoel. Samen zijn de kinderen medeverantwoordelijk voor de inrichting van de BSO in tijd en ruimte en dit moet bijdragen aan de verbondenheid van de kinderen onderling.

3.2.6. Samenwerking met ouders

Kernpunt op dit gebied is het welzijn van de kinderen centraal stellen. Dit wordt ook nadrukkelijk naar ouders uitgedragen. Sleutelwoorden in het contact tussen pedagogisch medewerkers en ouders zijn begrip, respect en vertrouwen. In communicatie wordt het kind en zijn welbevinden als uitgangspunt genomen en oordelen weggelaten. Een open en eerlijke informatie-uitwisseling moet voor begrip en inzicht in het gedrag van kinderen zorgen en een positieve benadering voor de veiligheid van het kind.

4. De ontwikkelingsgebieden

4.1. Sociaal – emotionele ontwikkeling

De sociale en emotionele ontwikkeling zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sociale situaties roepen emoties op en ontwikkelen zich in contact met anderen. Door zelf te doen, te ontdekken wat er allemaal mogelijk is en problemen op te lossen, krijgt het kind inzicht in hoe de wereld in elkaar steekt en de mogelijkheid voor expressie van gedachten en gevoelens.

Naarmate een kind ouder wordt, kan het steeds beter zijn eigen emoties sturen. Kinderen van vier tot ongeveer zes à zeven jaar weten bijvoorbeeld al heel goed wat wel en niet mag en kunnen bijvoorbeeld ook speelgoed en materialen delen. Echt inleven in anderen is in deze leeftijd nog lastig en daardoor zullen ze dus ook nog onze hulp en sturing nodig hebben bij het oplossen van conflicten en sluiten van compromissen.

4.2. Cognitieve ontwikkeling

Kinderen leren bij de cognitieve ontwikkeling informatie uit hun omgeving te verwerken en op te slaan zodat deze kennis op een later tijdstip weer gebruikt of toegepast kan worden. De ontwikkeling van het geheugen is binnen dit proces essentieel.

Spelenderwijs komen kinderen in aanraking met allerlei prikkels uit hun omgeving die zij vervolgens moeten verwerken. Wij stimuleren de cognitieve ontwikkeling van elk kind en bieden gepast spel- en leermateriaal aan. We zijn alert op de leer- en ontwikkelingsbehoefte van elk kind. Om ieder kind te blijven prikkelen, zijn we continu op zoek naar nieuwe uitdagingen. Onze professionaliteit is zodanig dat wij eventuele problemen in de ontwikkeling kunnen signaleren en hierop kunnen inspelen.

4.3. Creatieve ontwikkeling

Om de creatieve ontwikkeling van de kinderen te stimuleren, vinden wij het belangrijk dat ze kunnen experimenteren met een breed scala aan materialen. Dit loopt uiteen van takjes die we verzamelen tijdens een wandeling tot een verftekening maken met kwast of handen en voeten. Naast de bekende creatieve producten proberen we ook veel gebruik te maken van natuurlijke en kosteloze materialen.

Het proces staat voorop tijdens deze creatieve ontdekkingstocht. Het gaat erom dat de kinderen er plezier aan beleven, ontdekken en experimenteren.

4.4. Motorische ontwikkeling

Om zich motorisch optimaal te kunnen ontwikkelen hebben kinderen de ruimte nodig. Het is aan ons om deze ruimte zowel binnen als buiten te creëren op een uitdagende en veilige manier. Aangezien de motorische ontwikkeling bestaat uit de fijne en de grove motoriek, bieden wij voor beide gebieden passend leer- en spelmateriaal aan.

4.5. Taalontwikkeling

Taal biedt mogelijkheden om te communiceren, om ervaringen en emoties te delen en om contact te maken. Taal geeft houvast om de wereld te verkennen: door de taal leren kinderen betekenis te geven aan ervaringen en emoties en om hierover na te denken.

Het stimuleren van de taalontwikkeling is verweven met het gehele dagprogramma. Taal komt in alles terug. Of het nou gesproken, geschreven of lichaamstaal is. Denk hierbij aan voorlezen, liedjes zingen, kringgesprekken, knutselen of conflicten oplossen. Door veel te praten, veel uit te leggen en vooral te luisteren en kinderen tijd te geven om hun verhaal te vormen stimuleren wij deze ontwikkeling. De communicatie tussen de pedagogische medewerkers en de kinderen vormt het hart van ons kindcentrum.

4.6. Spel ontwikkeling

Spelen is erg belangrijk in de ontwikkeling van het kind en ook bij schoolgaande kinderen blijft dit een essentiële manier van ontwikkelen. Met spel worden er diverse situaties en vaardigheden geoefend, zowel op motorisch en cognitief, als op sociaal gebied.

Het is belangrijk om aan te sluiten bij de spelvaardigheden en spelontwikkeling van het kind en goed in te schatten wanneer je als leidster je er wel of niet in moet

mengen. Hoe ouder de kinderen worden, hoe meer wij stimuleren om zelf te creëren, uit te voeren en op te lossen. Maar bij elke leeftijd geldt dat kinderen behoefte hebben aan erkenning, aandacht en soms ook wat ondersteuning.

Wij passen het aanbod en de begeleiding dus aan bij wat bij de leeftijd en het spel van de kinderen past.

Doordat bij iedere leeftijd een andere fase hoort, hebben wij ook voor iedere fase materiaal in huis. Wij streven naar het gebruik van materiaal dat duurzaam is en meegroeit met de kinderen. Verder is het leuk, leerzaam en laat het vooral veel aan de verbeelding over van de kinderen.

4.7. Zintuiglijke ontwikkeling

Een schoolgaand kind kan over het algemeen zijn zintuigen goed gebruiken en weet waarvoor ze dienen. Toch blijft het belangrijk hier aandacht aan te besteden omdat kinderen zich optimaal ontwikkelen wanneer zoveel mogelijk zintuigen worden gebruikt en geprikkeld.

In ons aanbod van activiteiten blijven we dus ook complete, holistische ervaringen aanbieden. Erop uitgaan in het bos om de lentegeuren en -kleuren te ervaren, de vogels in het echt te horen en te voelen dat het weer zachter wordt.

4.8. Seksuele ontwikkeling

Met kinderen praten over seksualiteit hoort bij de opvoeding. Wij, als pedagogische medewerkers, beantwoorden vragen die passen bij de leeftijd van het kind. De seksuele ontwikkeling begint bij het leren kennen van het eigen lichaam. Naarmate kinderen ouder worden, worden ze zich meer bewust van het verschil tussen jongens en meisjes en worden hier ook nieuwsgierig naar.

Het kernwoord hierin en tevens de leidraad is respect. Wij gaan op een natuurlijke wijze met dit onderwerp om. Lichamelijk contact is belangrijk voor kinderen, denk hierbij aan stoeien en knuffelen. Daarbij komt dat het stellen en bewaken van eigen en andermans grenzen steeds belangrijker wordt. Door het onderwerp bespreekbaar en open te houden willen we de kinderen hier op een passende manier in begeleiden. BSO kinderen gebruiken, zolang ze willen en kunnen, de toiletten in de verschoonruimte. Wanneer wij merken of signalen krijgen dat een kind zich niet meer prettig hierbij voelt, mag deze gebruik maken van het medewerkerstoilet. We kunnen hier ook toe besluiten wanneer een kind ongewenst gedrag vertoont naar andere kinderen die het toilet bezoeken.

5. De interactievaardigheden

In de dagelijkse praktijk maken de pedagogisch medewerkers op de BSO in de begeleiding van de kinderen gebruik van de interactievaardigheden die voortkomen uit de NCKO Kwaliteitsmonitor (2010).

5.1. Emotionele ondersteuning bieden

De pedagogisch medewerkers zetten zich in om de kinderen gekend, beschermd en veilig te laten voelen op de opvang. Dit doen zij door sensitief responsief te reageren op de signalen die de kinderen geven. De kinderen laten merken dat hun signalen

worden opgepikt en dat daarnaar gehandeld wordt. De kinderen worden gezien als unieke persoonlijkheden die elk een eigen benadering prettig vinden, hier houden de pedagogisch medewerkers rekening mee in hun omgang met de kinderen. Er is aandacht voor alle kinderen in de groep, ook voor de kinderen die niet actief om aandacht vragen. Door actief te luisteren, gevoelens te herkennen, te benoemen en te accepteren en door oprechte aandacht geven de pedagogisch medewerkers de kinderen het signaal dat ze mogen zijn wie ze zijn en dat ze geaccepteerd en gewaardeerd worden in de groep.

5.2. Autonomie respecteren

In hun houding naar kinderen laten de pedagogisch medewerkers zien dat zij de autonomie van de kinderen respecteren:

- Kinderen worden gestimuleerd om te durven ontdekken, hun mening geven, voor zichzelf op te komen, et cetera.
- Hoe ouder de kinderen worden hoe vaker zij mogen spelen zonder het directe toezicht van een pedagogisch medewerker. Dit kan in een andere groepsruimte zijn, maar ook buiten op een nabijgelegen speelveldje.
- Kinderen mogen zich terugtrekken of even tijd voor zichzelf nemen wanneer zij hier behoefte aan hebben. De pedagogisch medewerker houdt op afstand in de gaten of het kind geen verborgen hulpvraag uit en laat weten dat zij in de buurt is wanneer het kind hier behoefte aan heeft.
- In gesprek behandelen de pedagogisch medewerkers de kinderen als gelijkwaardige partners. Hun mening wordt serieus genomen en gewaardeerd en de pedagogisch medewerker is naast procesbewaker ook zelf deelnemer aan het gesprek.
- De kinderen krijgen verantwoordelijkheden passend bij hun leeftijd. Zo betreft de pedagogisch medewerker ze bij het maken van de activiteitenplanning en geeft deze ze bij activiteiten veel eigen verantwoordelijkheden.
- Bij conflicten of andere problemen, grijpt de pedagogisch medewerker niet te snel in. De kinderen krijgen de gelegenheid zelf oplossingen te bedenken en toe te passen. Pas wanneer een situatie uit de hand dreigt te lopen of een kind vraagt uit zichzelf om hulp zal de pedagogisch medewerker zich in de situatie mengen.

5.3. Leidinggeven en structuur bieden

De pedagogisch medewerker gebruikt de vaardigheden leidinggeven en structuur bieden voor het stimuleren van een vlot verloop van de planning, het houden van overzicht op de groep, het waarborgen van de positieve groepssfeer en voor het geven van instructies en aandachtspunten.

De opvoedingsstijl die hiervoor bij Sprankel wordt toegepast is de democratische opvoedstijl. Er gelden regels en afspraken die uitgelegd worden aan de kinderen en waarbij er in veel gevallen ruimte is voor onderhandeling. Er wordt kinderen de gelegenheid gegeven na te denken over regels en afspraken, hier een mening over te vormen en standpunten af te wegen.

Voor het veiligstellen van de fysieke en emotionele veiligheid van alle kinderen in de groep zijn er wel een aantal vaste afspraken en regels die gelden voor iedereen. Hierin worden de positieve gedragingen benoemd, zoals 'We wachten op onze beurt' en 'We gaan voorzichtig om met andermans spullen'.

Bij het corrigeren van ongewenst gedrag maken de pedagogisch medewerker gebruik van de ik-boodschap van Gordon (1970). Hierin wordt het gedrag van het kind benoemt, het gevolg van dit gedrag voor de pedagogisch medewerker en het gevoel wat dit gedrag oproept bij de pedagogisch medewerker.

Humor heeft een belangrijke en prominente plek in de begeleiding van kinderen.

Humor gebruiken de pedagogisch medewerkers om kinderen te laten ontspannen en om spanningen te doorbreken na bijvoorbeeld een conflict.

5.4. Informatie en uitleg geven

Er is een onderscheid te maken in twee typen vragen van kinderen, morele en feitelijke vragen.

- Bij morele vragen gaat de pedagogisch medewerker het gesprek met kinderen aan. Zij doet mee aan het gesprek als gesprekspartner maar geeft ook leiding aan het gesprek. Gevoelens van kinderen worden niet ingevuld maar kinderen worden met het stellen van open vragen en door verder te vragen gestimuleerd om hun gevoelens en gedachten te verwoorden.
- Bij feitelijke vragen wordt er een beroep gedaan op de didactische vaardigheden van de pedagogisch medewerker. Aandacht van de kinderen vasthouden en controleren of de boodschap overkomt zijn hierbij belangrijke vaardigheden.

5.5. Interacties in de groep begeleiden

Om de interacties tussen kinderen te stimuleren wordt positief sociaal gedrag gestimuleerd. Hierbij valt te denken aan luisteren naar elkaar, voor jezelf en anderen opkomen, elkaar helpen, samenwerken en respect te tonen voor diversiteit. Door kinderen gezamenlijk verantwoordelijk te maken voor het activiteiten aanbod worden ze gestimuleerd om te overleggen en samen keuzes te maken. De pedagogisch medewerker ziet erop toe dat alle kinderen inbreng krijgen in de groep en helpt eventueel de kinderen die hier hulp bij nodig hebben.

Er zijn kinderen die de hulp van de pedagogisch medewerker nodig hebben bij het leggen van sociale contacten. Die neemt dan maatregelen om de interactie te bevorderen. Dit kan bijvoorbeeld zijn door kinderen bij elkaar te plaatsen in een activiteit of een kind een ander kind te laten helpen bij het uitvoeren van een taak.

Bij interactie in de groep zijn conflicten onvermijdelijk en het uitgangspunt is om kinderen de kans te geven om het zelf op te lossen. Soms kan het voorkomen dat situaties escaleren en emoties hoog oplopen of dat een bepaald kind keer op keer het onderspit delft. Dit zijn momenten waar pedagogisch medewerkers wel ingrijpen. Zij zorgen er allereerst voor dat de betrokken kinderen stoom kunnen afblazen en dat iedereen de kans krijgt om zijn kant te vertellen. Vaak zorgt dit er al voor dat de meeste spanning uit de lucht is. Daarna wordt onder begeleiding van de pedagogisch medewerker gezocht naar een compromis. De kinderen zijn zelf leidend in het

bedenken en sluiten van een compromis en de pedagogisch medewerker leidt dit proces in goede banen. Bij een te grote escalatie van het conflict of erg hoogopgelopen emoties kan de pedagogisch medewerker ervoor kiezen om de kinderen eerst uit elkaar te halen en op een later moment weer bij elkaar te brengen voor een gesprek. Dit kan nodig zijn om iedereen even tot rust te laten komen zodat er een beter uitgangspunt is voor een gesprek.

5.6. Stimuleren van de ontwikkeling

Er worden activiteiten en materialen aangeboden om de brede ontwikkeling van kinderen te stimuleren en ruimte te geven aan de verscheidenheid aan talenten en interesses van de kinderen. De pedagogisch medewerker stimuleert de kinderen om mee te doen aan activiteiten en daagt ze uit om hun grenzen te verleggen. Ook kinderen prikkelen om aan dingen mee te doen waar ze uit zichzelf niet snel voor kiezen hoort hierbij. Kinderen worden niet gedwongen om aan iets mee te doen, maar pedagogisch medewerkers zetten hun vaardigheden in om kinderen voor de meest uiteenlopende activiteiten te motiveren.

5.7. Omgaan met ongewenst gedrag

Ongewenst gedrag komt niet uit de lucht vallen, er wordt altijd gezocht naar de oorzaak van het gedrag. Wanneer een pedagogisch medewerker de oorzaak van gedrag achterhaald heeft kan er actie worden ondernomen om dit gedrag proberen om te buigen naar positief gedrag. Dit kan door alternatieven voor het gedrag aan te bieden of kinderen te helpen bij het omgaan met frustraties en emoties. In de groep geeft de pedagogisch medewerker bij voorkeur aandacht aan positief gedrag en prijst dit nadrukkelijk. Negatief gedrag wordt waar kan genegeerd. Wanneer negatief gedrag de veiligheid van de groep of individuele kinderen schaadt of schade toebrengt aan meubilair of materialen, grijpt de pedagogisch medewerker wel in. Allereerst wordt dit gedaan door middel van de ik-boodschap; Het ongewenst gedrag wordt benoemd samen met de gevolgen van dit gedrag voor de pedagogisch medewerker en de gevoelens dat dit gedrag oproept bij de pedagogisch medewerker. Dit moet leiden tot ombuigen van het negatieve gedrag in positief gedrag waarvoor het kind geprezen wordt. Wanneer een situatie uit de hand dreigt te lopen of herhaaldelijk toespreken niet werkt, wordt een kind uit de situatie gehaald om even te kunnen reflecteren op zijn gedrag. De pedagogisch medewerker maakt de afspraak met het kind om het binnen een kortdurend tijdsbestek te komen bespreken en dit gesprek wordt altijd positief afgesloten.

Deel 2

De kwaliteit

6. Het mentorschap

De BSO bij Kindcentrum Sprankel bestaat uit één stamgroep met een vaste pedagogisch medewerker per BSO dag die de mentor van de BSO-kinderen is voor die dag. Dit betekent dat zij het vaste aanspreekpunt voor ouders en kinderen is m.b.t. de ontwikkeling en het welbevinden van het BSO-kind. Wanneer een kind meerdere dagen de BSO bezoekt, zal er een vaste mentor worden aangewezen.

Er is voor gekozen om op de BSO de ontwikkeling van de kinderen niet apart te registreren met een kind-volgsysteem. Wij zien de BSO als vrije tijd die in verhouding met de tijd dat de kinderen gedurende de week op school zitten erg beperkt is. Kinderen worden in hun ontwikkeling uitvoerig gevolgd op school en dat is vaak ook de plek waar ouders naartoe gaan met vragen over de algemene ontwikkelingsgebieden.

De mentor voert wel observaties op groeps- en individueel niveau uit om het welbevinden van de kinderen te volgen en in kaart te brengen.

De groepsleidster en tevens mentor houdt de ouders op de hoogte van de uitkomsten van deze observaties en de ontwikkelingen in het welbevinden van de groep en de individuele kinderen. Dit gebeurt niet alleen naar aanleiding van de uitgevoerde observaties maar ook dagelijks tijdens de overdrachten.

Naarmate kinderen ouder worden zal onze rol in de verzorging van kinderen steeds kleiner worden en zich meer gaan richten op de stimulering van ontwikkeling en begeleiding bij activiteiten. Hierbij geldt nog steeds dat wij uitgaan van de eigenheid van kinderen met elk hun eigen talenten en voorkeuren.

We willen een open sfeer creëren waar kinderen een hechte en vertrouwde band met de leidsters op kunnen bouwen. Een kind echt leren kennen is hierin van groot belang.

Het ene kind vindt het fijn om veel contact te hebben en dingen samen te doen en zal dus ook meer behoefte hebben aan persoonlijk contact. Voor het andere kind is het prettig om te weten dat er iemand is als het nodig is maar heeft weer minder behoefte aan (veel) persoonlijk contact. Op deze manier proberen we dus aan te sluiten bij de individuele behoeftes van kinderen om zo iedereen een vertrouwde plek te bieden.

7. Het volgen en registreren van de ontwikkeling van kinderen.

7.1. Het volgen en registreren van het welbevinden van de groep, de individuele kinderen en de leidsters.

Zoals eerder beschreven observeren wij bij de BSO niet structureel de ontwikkeling van de algemene ontwikkelingsgebieden bij de individuele kinderen. De groepsleidster kent de kinderen goed genoeg om signalen op te pikken die wijzen naar eventuele bijzonderheden. Hier wordt dan adequaat op gereageerd door het kind een periode goed te observeren. Naar aanleiding van deze observaties kan er besloten worden om het traject in te zetten wat beschreven wordt in paragraaf 7.2 van dit hoofdstuk.

Wat we bij de BSO wel structureel observeren en registreren is het welbevinden van het individuele kind, de gehele groep en de leidsters. Streven naar een optimaal welbevinden vinden wij bij Sprankel een even belangrijk doel als stimuleren van de ontwikkeling. Een gevoel van welbevinden zien wij als voorwaarde om je optimaal te kunnen ontwikkelen als kind of om optimaal te functioneren in je werkzaamheden als volwassene.

We maken gebruik van het instrument 'Werken aan welbevinden' (Balledux, 2005). We zetten dit een- of tweemaal per jaar preventief in om een beeld te krijgen van het welbevinden en gebruiken het om uit te zoeken waar de knelpunten zijn wanneer we een signaal opvangen in de groep, bij een kind of een leidster.

Het instrument is bedoeld om boven water te krijgen waar de knelpunten zijn en niet waarom die knelpunten zijn ontstaan of om oplossingen aan te dragen. Resultaten van de uitgevoerde observaties worden in teamverband besproken. Wanneer er knelpunten zijn gesignaleerd, worden de stappen zoals beschreven in paragraaf 7.2. gevolgd. Bij het zoeken naar oplossingen of handvaten gaan wij uit van onze pedagogische visie zoals beschreven staat in deel 1 van dit pedagogisch beleidsplan.

7.2. Het volgen en registreren van de ontwikkeling na specifieke signalen.

Wanneer er vanuit individuele kinderen of de groep signalen komen die vragen om extra aandacht of verdieping of die vragen bij de pedagogisch medewerker oproepen, gaat er een ander traject van observeren en registreren in. Dit traject heeft als doelstelling om informatie te verzamelen over de situatie om daarna een gericht plan op te stellen om te bieden wat het kind of de groep nodig heeft. Het traject volgt een vast stappenplan:

- De eerste stap is het inlichten van desbetreffende ouders over de signalen die zijn waargenomen. Ouders kunnen voorzien in waardevolle informatie die gedrag of situaties inzichtelijker kunnen maken en een bijdrage leveren aan het opzetten van passende begeleiding. Er wordt ouders om toestemming gevraagd wanneer er plannen zijn om individuele kinderen gericht te observeren. Zonder deze toestemming worden geen verdere stappen ondernomen.
- Daarna zullen er gerichte observaties worden uitgevoerd om een objectief en compleet overzicht te krijgen van de situatie en het gedrag. Er wordt voor elke aparte situatie gezocht naar de daarbij passende observatie instrumenten en methoden.
- In de teambespreking wordt een plan opgezet om deze eerste observatieperiode vorm te geven en de taak aan de desbetreffende mentor of groepsleidster toegewezen.
- Na deze periode worden de gegevens verzameld, bestudeerd en weer besproken in het teamoverleg.

- Van daaruit wordt besloten of de noodzaak er is om verdere stappen te ondernemen. Dit kan zijn in de vorm van een handelingsplan of aanpassingen in het begeleiden van het desbetreffende kind of de groep.
- Ook wordt er een evaluatiedatum vastgesteld voor het bespreken van de resultaten, evalueren van het plan en eventueel bijstellen van het plan.
- Dit proces gaat verder tot er geen signalen meer zijn die vragen om aangepaste begeleiding of tot de noodzaak om een andere reden komt te vervallen (bijvoorbeeld wanneer het kind de opvang verlaat of de situatie niet meer om aangepaste begeleiding vraagt).

8. Vormgeving van de kwaliteitsontwikkeling.

8.1. De proceskwaliteit

De proceskwaliteit gaat over het welbevinden, betrokkenheid en de mate van positieve ontwikkelingen van de kinderen die bij Sprankel naar de BSO gaan. Pedagogisch medewerkers vormen hierin een centrale rol. De kwaliteit van de interactie tussen kinderen en pedagogisch medewerker vormt de basis voor een pedagogisch klimaat waar kinderen zich veilig voelen om zichzelf te zijn en te genieten. Om de vaardigheden van de pedagogisch medewerkers te blijven ontwikkelen wordt er gebruik gemaakt van coaching op de werkvloer, structureel scholing en bijscholing en wordt er in elke teamvergadering aandacht besteed aan reflectie, feedback en ontwikkeling van medewerkers.

Pedagogisch medewerkers werken volgens de richtlijnen die zijn beschreven in het pedagogisch beleidsplan. Zij geven invulling aan de gestelde pedagogische kaders door middel van de volgende pedagogische middelen:

- Communicatie
- Dagritme
- Spelbegeleiding
- Inrichting van de ruimtes
- Kinderparticipatie
- Organisatie van de groep

8.2. De structurele kwaliteit

De structurele kwaliteit beschrijft de randvoorwaarden die door Kindcentrum Sprankel worden geschapen op basis van de Wet en de doelen van de organisatie. Deze randvoorwaarden zijn onderverdeeld in de volgende gebieden:

- *Permanente scholing van medewerkers en management*
De scholing bestaat uit coaching op de groep, een structureel aanbod van scholing- en bijscholingscursussen en opleidingen en reflectie en feedback als vast agendapunt van de teamvergaderingen.
- *Pedagogisch beleid*
Het pedagogisch beleid wordt in samenspraak met alle medewerkers van Kindcentrum Sprankel samengesteld en jaarlijks geëvalueerd. Het is een beleid voor, door en van alle medewerkers dat uitgedragen wordt naar ouders en kinderen.
- *Ruimte inrichting en materialen*

Er wordt gezorgd voor voldoende vierkante meter per kind, maar er wordt ook zorgvuldig gekeken naar hoe die ruimte is ingericht. Alle materialen en meubilair voldoen aan de gestelde veiligheidsvoorschriften. Het team kijkt regelmatig naar hoe kinderen de ruimte en materialen gebruiken om te kijken waar verbeteringen doorgevoerd kunnen worden. - *Programma*

Er wordt een vaste indeling gehanteerd voor school- en vakantiedagen. Hierbinnen is er ruimte voor eigen initiatieven. Op deze manier wordt er aangesloten bij de behoefte van kinderen, maar tegelijkertijd voor overzicht en voorspelbaarheid gezorgd.

- *Groepssamenstelling en groepsgrootte*

Er wordt in een kleine BSO-groep gewerkt waar kinderen naartoe gaan die elkaar kennen vanuit het KDV. Eén vaste pedagogisch medewerker draagt zorg om eenheid, verbondenheid en openheid in de groep te waarborgen. Door de kleine groep en een vast gezicht is er veel individuele aandacht voor kinderen.

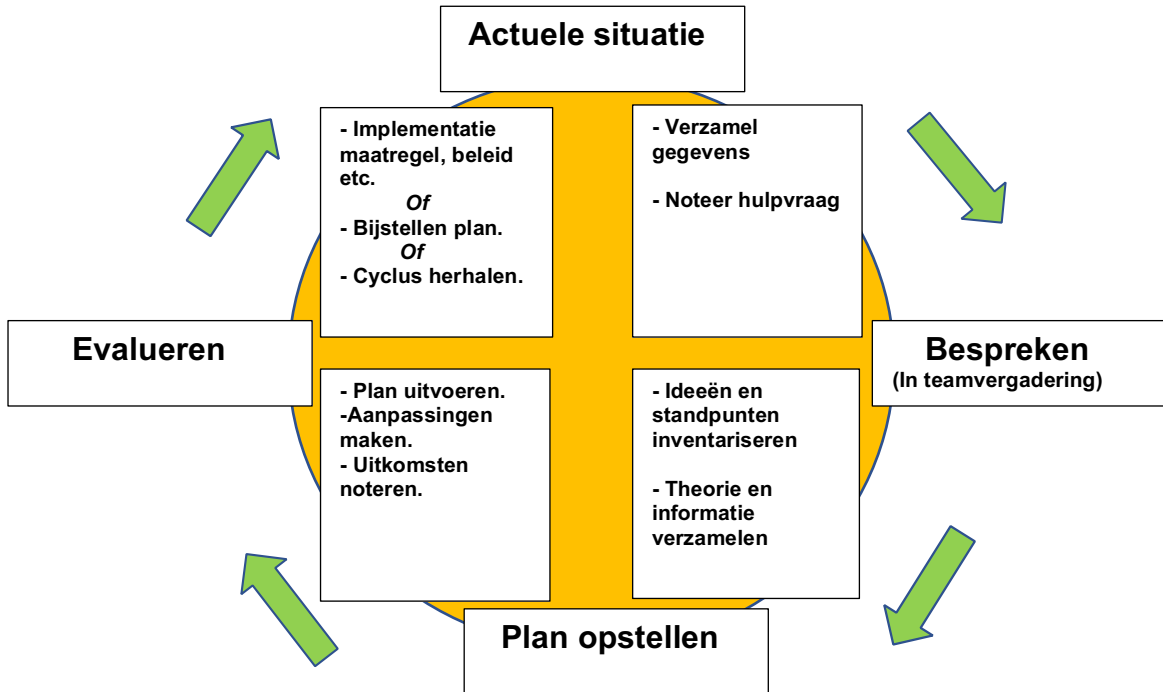
- *Groepssfeer*

In het pedagogisch beleidsplan zijn specifieke afspraken opgesteld die bijdragen aan het creëren van een positieve groep. De pedagogisch medewerker organiseert regelmatig kind-vergaderingen waarin de sfeer van de groep besproken wordt. Punten die kinderen aandragen in de vergaderingen worden meegenomen in de kwaliteitscyclus voor het verbeteren van de kwaliteit van de opvang.

8.3. Het bewaken van de kwaliteit

Het dynamisch proces van de kwaliteitszorg van Kindcentrum Sprankel wordt schematisch weergegeven in de 'Kwaliteitscyclus van Kindcentrum Sprankel' die hieronder weergegeven wordt.

Deel 3

De werkwijze

9. De groepsgrootte en groepssamenstelling

Bij Sprankel hebben we een BSO-groep die bestaat uit kinderen variërend in de leeftijd van vier tot twaalf jaar. Op dit moment bieden wij de opvang op de BSO alleen voor kinderen die uitstromen van ons KDV na hun vierde leeftijd. Dit betekent dat de groep zich geleidelijk vult met jonge kinderen die vertrouwd zijn met de locatie en leidsters. Ouders bepalen zelf en eventueel in overleg met ons wanneer een kind de overstap maakt naar bijvoorbeeld een andere BSO of opvangvorm. Zo kan het dus wel voorkomen dat de groep klein blijft en hoofdzakelijk bestaat uit jonge kinderen.

Op dit moment bestaat de groep uit maximaal 8 kinderen, maar we hebben een vergunning voor maximaal 20 kinderen.

Op de groep werkt een vaste leidster per BSO middag, die tijdens haar pauzes vervangen wordt door een leidster van het KDV. Op deze manier wordt er nooit afgeweken van het leidster-kindratio.

10. De relatie tussen BSO, onderwijs en vrije tijd

Zoals eerder beschreven in dit pedagogisch beleidsplan hechten wij veel waarde aan de vrije tijd van kinderen. Kinderen kiezen zoveel mogelijk zelf hoe ze hun vrije tijd willen besteden binnen de geleverde mogelijkheden. Elk kind heeft zijn eigen talenten en interesses en ontwikkelt zich het best wanneer hij vanuit deze uitgangspunten zijn spel of activiteiten kiest. Omdat kinderen op school al hebben geparticipeerd aan het verplichte lesprogramma, kiezen wij ervoor de kinderen zoveel mogelijk vrij te laten in hun keuze op de BSO. Natuurlijk hebben we ook gezamenlijke activiteiten of uitstapjes, maar die zijn vaak in samenspraak met de kinderen opgezet.

BSO staat los van het onderwijs, maar kan waar nodig wel een plek en moment bieden waar kinderen werken aan bijvoorbeeld huiswerk. Dit wordt in overleg met ouders en kinderen vormgegeven.

Wanneer kinderen van het KDV uitstromen om naar het basisonderwijs te gaan wordt er een kindportret van het kind gemaakt. Hier staan de talenten en voortgang van verschillende ontwikkelingsgebieden in beschreven. Deze wordt met toestemming van ouders met de basisschool gedeeld.

Contact met de leerkracht of school van een kind over de ontwikkeling vindt alleen plaats op verzoek en/of met toestemming van de ouders.

Op dit moment vindt er geen samenwerking plaats met basisscholen uit de omgeving. Voor de toekomst sluiten we dit niet uit.

Binnen onze BSO willen we de kinderen de vrijheid en zelfstandigheid bieden waar het kind behoefte aan heeft en aan toe is. Dit hangt dus mede af van wat een kind aan kan. Ons uitgangspunt is dat kinderen zelf laten zien of ze met bepaalde vrijheden en zelfstandigheid op een verantwoordelijke manier om kunnen gaan. Natuurlijk zijn wij er in het begin altijd bij om te bepalen of iets verantwoord is en later in de buurt om te kunnen helpen als het nodig is. Wanneer we constateren dat kinderen bijvoorbeeld nog niet zelfstandig op het speelplein naast Sprankel kunnen

spelen, zullen we dit gaan begeleiden tot we er zeker van zijn dat er weer meer vrijheid gegeven kan worden.

Kinderen moeten kunnen ervaren dat ze het verdienen en in staat zijn om dingen ook zelf te kunnen doen en te beslissen. Dit vergroot het zelfvertrouwen en draagt bij aan het creëren van een positief zelfbeeld.

Zelfstandigheden en vrijheden die buiten de opvanglocatie vallen worden in overleg en met toestemming van ouders gegeven. Hierbij valt te denken aan het zelfstandig van school naar de opvang gaan, het spelen bij een vriendje of bijvoorbeeld zelfstandig spelen op een speelplein in de buurt. Voor alle situaties waarin wij geen direct toezicht kunnen houden of de verantwoordelijkheden voor de kinderen uit handen geven vragen wij schriftelijke toestemming van de ouders. Deze afspraken worden in samenspraak met de ouders opgesteld en door beide partijen ondertekend op het toestemmingsformulier.

11. Activiteiten

De BSO gaat in op het moment dat kinderen uit school komen en wij ze uit school halen. De manier van ophalen ligt vastgelegd op het toestemmingsformulier. Het kan voorkomen dat we kinderen van verschillende scholen uit de omgeving moeten halen en kinderen dan meegaan bij het ophalen van andere kinderen.

Eenmaal bij Sprankel hanteren we tijdens schoolweken de volgende globale indeling van de middag:

- Na schooltijd is er een gezamenlijk eet- en drinkmoment waar kinderen de mogelijkheid hebben te vertellen over hun dag.
- Na het eetmoment begint er een activiteit of is er ruimte voor vrij spel. -
Tijd voor huiswerk plannen we in overleg met ouders na 17.00 uur in.
- Ouders zijn vrij om hun kind gedurende de middag op elk tijdstip op te komen halen. Wel kan het zijn dat het kind met een uitstapje mee is of bezig is met een activiteit. Wij vragen ouders daarom om het wel even te melden wanneer ze voor 17.00 uur komen om hierover afspraken te maken.

Deze dagindeling staat niet vast, wanneer een activiteit of omstandigheid erom vraagt kunnen we dit aanpassen. Dit wordt altijd uitgelegd aan en voorbereid bij de kinderen en waar nodig overlegd met ouders.

Ons activiteitenaanbod is van wisselende aard. Omdat we een kleinschalige BSO zijn, hebben we te maken met een kleine groep kinderen. Hierdoor kun je activiteiten gemakkelijk afstemmen op de behoefte van de groep. Ook zullen we waar het kan vaak samenwerken en samenspelen met het KDV.

Wij willen activiteiten en situaties aanbieden die aansluiten bij interesse, niveau en belevingswereld van de kinderen.

De rode draad in ons activiteitenaanbod is ervaren en spelen met hoofd, hart en handen. Leven en leren in seizoenen en hun aanbod en veel eropuit gaan blijft erg belangrijk ook bij de BSO. Zo spelen we vaak buiten of gaan naar het bos of een speeltuin in de buurt. Wanneer we werken aan een thema zullen de activiteiten

hierop afgestemd zijn en zijn de kinderen vrij om mee te doen aan de activiteiten die op locatie worden aangeboden.

Kinderen nemen na schooltijd deel aan verschillende sporten of verenigingen. Wij als Sprankel juichen dit toe. Naast de stimulering van de ontwikkeling van talenten, draagt het ook bij aan de sociale ontwikkeling van kinderen en beleven ze hier vaak veel plezier aan. Wij zijn een kleinschalige kinderopvang met vaste leidsters die veel waarde hechten aan zo weinig mogelijk wisselingen qua leiding op de groep. Dit betekent wel dat wij weinig tot geen mogelijkheden hebben om kinderen te begeleiden van en naar hun naschoolse activiteiten. Wij zijn bereid te kijken naar mogelijkheden, maar ouders moeten er rekening mee houden dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het brengen en halen van en naar deze activiteiten wanneer ze plaatsvinden onder BSO-tijd.

12. Communicatie met ouders

Voor het registreren van alle zaken omtrent de opvang maken wij gebruik van het Bitcare systeem wat ouders gewend zijn vanuit het KDV.

Dit systeem registreert de opvanguren en alle administratieve zaken die horen bij de opvang van de kinderen.

Daarnaast gebruiken wij Bitcare voor het registreren van activiteiten, foto's en informatie over het welbevinden van de kinderen. Elk kind heeft een eigen kindmapje waarvan ouders de inloggegevens hebben. Zo kunnen zij inzien wat hun kind doormaakt tijdens de opvang. Tevens zit hier een app functie op die ouders en leidsters kunnen gebruiken om tijdens de opvang informatie uit te wisselen wanneer dit nodig is.

Tijdens schoolweken treffen wij ouders bij het ophalen van hun kind aan het einde van de dag en bij vakantie- of margedagen ook bij het brengen naar de opvang. Dit zijn de momenten waar er tijd is voor overdracht en informatie-uitwisseling tussen leidster en ouder(s). Wanneer er behoefte is aan een uitgebreider persoonlijk gesprek maken we hiervoor een afspraak op een passend tijdstip.

Naar aanleiding van uitgevoerde observaties kunnen ouders wanneer zij dit wensen een persoonlijk gesprek aanvragen met de leidster. Hier wordt dan een moment buiten de reguliere BSO opvang voor gepland.

13. Vakanties, extra spelen en afmelden

Tijdens vakanties en margedagen zijn de kinderen een hele dag welkom op de BSO, deze is dan geopend van 08.00 uur tot 18.00 uur. Ouders geven hierbij aan wat hun opvangwensen zijn.

Wanneer we een uitstapje of activiteit hebben gepland overleggen we wel met ouders over de opvangtijden. Tijdens vakanties is er vaak meer tijd voor uitstapjes of een uitgebreide activiteit en we vragen ouders hier wel rekening mee te houden bij het brengen en halen van hun kind.

Vakantie en/of margedagen dienen minimaal 4 weken van tevoren schriftelijk te worden aangevraagd. Ouders krijgen dan binnen een week van ons te horen of de opvang geboden kan worden. Eenmaal bevestigde aanvragen kunnen niet meer kosteloos worden geannuleerd. De ingeplande uren worden dan in rekening gebracht. Wanneer marge- en/of vakantiedagen op kortere termijn worden aangevraagd, kunnen we niet garanderen dat we deze opvang kunnen bieden. Dit in verband met de personele planning die moet worden gerealiseerd.

Extra spelen op een andere dag dan de dag op het contract kan wanneer er ruimte is op de groep. Ouders kunnen dit persoonlijk bij ons aanvragen, maar dit kan natuurlijk ook telefonisch, per mail of via Bitcare. Eenmaal bevestigde en ingeplande aanvragen kunnen tot twee weken voor aanvang van de opvang kosteloos worden geannuleerd. Wanneer dit op kortere termijn gebeurt zullen de opvanguren worden gefactureerd.

Wanneer een kind een dag niet aanwezig zal zijn op de opvang, vragen wij ouders dit voor 12.00 uur van die dag bij ons door te geven. Dit omdat de leidster vanaf 14.00 uur van locatie is om de kinderen van de scholen op te halen en op deze manier er genoeg tijd is om de afmelding te verwerken. Het doorgeven van een afmelding kan persoonlijk, telefonisch, per mail of via Bitcare.

14. Wennen bij de BSO

Bij Sprankel vinden wij het belangrijk dat kinderen en hun ouders passend kunnen wennen voor aanvang van de reguliere opvang. In een intakegesprek wordt met ouders besproken wat wij kunnen bieden en wat zou passen bij het kind en hun eigen wensen. Wel hanteren we globale afspraken die we beschrijven in ons wenbeleid. Naast deze richtlijnen is nog voldoende ruimte om een persoonlijke invulling te geven aan het wenproces.

Vaste richtlijnen die wij hanteren in ons wenbeleid zijn:

- Tijdens het intakegesprek worden alle gegevens van ouders en kinderen genoteerd. Deze worden voor de wenafpraak genoteerd in het Bitcaresysteem. Op deze manier hebben wij ook tijdens het wennen alle noodzakelijke gegevens van ouders en kinderen in ons systeem.
- In principe staat voor wennen één dagdeel. Wij zullen in overleg met de ouders bekijken of wij het kind uit school halen of dat ouders zelf hun kind die middag komen brengen vanaf school. We vragen ouders om hun kind die dag op een afgesproken tijdstip voor 17.00 uur te komen halen. Vaak worden na 17.00 uur de meeste kinderen opgehaald en is dan minder tijd voor een uitgebreidere overdracht.
Wanneer dit nodig is kan het wenproces worden verlengd tot maximaal drie dagdelen.
- Ouders zijn vrij om gedurende het wendagdeel contact met ons op te nemen. Dit kan telefonisch, maar mag ook d.m.v. de Bitcare-app. Alvorens het wennen zijn ouders uitgenodigd om zich aan te melden voor dit registratiesysteem. Ze kunnen dan op de mobiele telefoon of via de website direct het kinddossier van hun kind inzien en op de hoogte blijven van belangrijke gebeurtenissen van die dag.
Wanneer dit in de praktijk wenselijk blijkt te zijn kunnen ouders ook

(gedeeltelijk) bij het wennen blijven. Wel wordt er door ons benadrukt dat het voor het wenproces wenselijk is dat het kind ook een moment zonder ouder(s) op de opvang verblijft. De bedoeling is namelijk om het kind te laten wennen aan de overstap en bij de echte ervaring hoort het er straks bij dat ouders (even) weggaan.

- Voor het inplannen van het wendagdeel wordt er altijd het leidster-kind ratio van de overheid gehanteerd, www.1ratio.nl. Het inplannen van een dagdeel kan dus alleen als er plek is op de groep.
- Omdat onze BSO alleen plek biedt aan kinderen die doorstromen vanuit het KDV, zal een kind in de praktijk al een paar keer komen wennen gedurende de opvang dag op het KDV. Dit wordt door medewerkers aan de ouders gecommuniceerd in de overdracht.

Voor de praktische invulling verwijzen we u naar ons wenbeleid. Dit document is in te zien op de locatie of aan te vragen via info@kindcentrumsprankel.nl.

In dit pedagogisch beleidsplan is onze pedagogische visie beschreven en wordt er een kijkje gegeven in de pedagogische praktijk. Voor praktische informatie over onze BSO verwijzen wij u naar onze informatiebrochure.